

דף עא.

עין משפט א.

אה"ע סימן ז סעיף י

יב. עיר שהקיפוה כותים^ז במצור מכל רוחותיה, שא"א לאשה שתמלט וגם אין מחבואה שם שיכולה להחזיק אפי' אשה אחת, אסורה לבעלה כהן. אבל אם אפשר להמלט או שיש מחבואה אפי' המחזיקה רק אשה אחת אם היא אומרת^ק טהורה אני נאמנת.

עין משפט ב.

יו"ד סימן קלב סעיף ג

ג. ד. פועלים ישראלים שעשו מלאכה אצל עכו"ם ושלה להם חבית יין בשכרם אם עד שלא קיבלוה בשכרם מותר^ר שיאמרו לו עד שאתה שולח לנו חבית זו תהיה שלך ותיתן לנו דמים כנגדה, ואם משקבלוה כבר בשכרם אסורה.

הגה: ובזה"ז גם משקבלה מותר^ש.

עין משפט ג.

יו"ד סימן קלב סעיף ה

ה. ו. ישראל שיש לו יין וצריך ליתן ממנו חלק ידוע למלך יכול לומר לעכו"ם תפייס למלך בשבילי^ת אע"פ שהעכו"ם נותן יין נסך והוא חוזר ונותן לו דמים. אבל אסור לומר לו תהיה במקומי ליתן למלך.

ז. ויש מחלוקת הפוסקים אם בגדוד של אותה מלכות דוקא, שיש להם פנאי לבעול, או אפי' בגדוד אחר דלזה אין פנאי כך דעת הר"ף, והרא"ש והרמב"ם והשו"ע פסקו להקל דרך בגדוד של אותה מלכות.

ק. אפי' בלי עד אחד שמסייעה, ומשמע דוקא שתאמר בפני ב"ד טהורה אני, אבל אנו לא טוענין לה. כך דעת הרמב"ם ותוס', אבל הר"ן חולק וסובר דאף בלא אומרת טהורה אני, תולין שנמלטה או היתה במחבואה וטהורה היא. כ"כ הח"מ.

ר. ממשנה שם דף ע"א. אבל לא קיבלוה בשכרם אע"פ שנכנסה לרשותם לא זכו בה שאין חצירו של אדם זוכה לו בעל כורחו. ש"ך ס"ק כ"ז.

ש. כמבואר בריש קכ"ג ברמ"א, דבמקום הפסד מותר בהנאה.

ת. כיון שלא פירש לעכו"ם בפירוש שיתן למלך יי"נ. ש"ך ס"ק ל"ד, מהתוס'.

עין משפט ד.ה.

יו"ד סימן קלב סעיף ו

ז. שר שהיה מחלק יינו לעם ולוקח מהם דמיו לא יאמר ישראל לעכו"ם הנה לך ד' זוז ותהיה במקומי להכנס תחתי באוצר השר כדי שיקח העכו"ם אותו יין שכתבו בשם ישראל ויתן העכו"ם דמים לשר, אבל מותר לומר לו הנה לך ד' זוז ותמלט אותי מן האוצר א.

עין משפט ו.

יו"ד סימן קלב סעיף ב

ב. ישראל שמכר יינו לעכו"ם אם פסק המחיר עד שלא משך היין, דמיו מותרים ב, דמשפסק סמכה דעתו ג ומשמשך אח"כ קנה ויין נסך אינו נעשה רק אחר שיגע בו, נמצא דבשעת מכירה היה מותר ד. אבל אם משך העכו"ם תחילה עד שלא פסקו המחיר דמיו אסורים ה שהרי לא סמכה דעתו אע"פ שמשך י, ונמצא שכשנגע ביין עדיין לא סמכה דעתו ליקח ונאסר היין בנגיעתו ודמיו אסורין ז.

ג. במה דברים אמורים כשמדד הישראל לתוך כליו של הישראל ה, אבל אם מדד לתוך כליו של עכו"ם שיש בו מקום שהיין מתעכב בו ט, או לכלי ישראל שהוא ביד העכו"ם והיה מנדנד הכלי י בעוד מונח

א. הרשב"א בשם מקצת הגאונים והרמב"ם בפ"ג ממ"א.

ב. לשון הרמב"ם בפ"ג מהלכות מ"א ממשנה ע"ז דף ע"א.

ג. ואין חשש שמא יגע בו קודם משיכה כיון שלא בא לרשות העכו"ם מסתמא הישראל נזהר בו שלא יגע. ש"ך ס"ק ז'.

ד. כי לא היה יין נסך בעת קבלת המעות והעכו"ם קונה במשיכה או בכסף ומש"ה צריך ליקח הדמים שאז קונה בכסף ועדיין אינו י"נ דאינו יכול ליגע בו.

ה. ומשמע אע"פ שמדד הישראל מ"מ כיון שבא לרשות העכו"ם אין הישראל נזהר ממגעו. ש"ך ס"ק ח'.

ו. ולא נקנה לו במשיכה כיון שלא פסק והוי יין ישראל שנגע בו הגוי.

ז. והרי זה כמוכר סתם יינם, כך סיים השו"ע בלשונו. וכתב הש"ך ואפי' לאותו עכו"ם עצמו ג"כ אסור למכור אותו כיון שהיו עסוקין במכירה קודם שנאסר גרע טפי, והדבר נראה דמשום המכירה לוקח המעות ולא משום הזיקו. ש"ך ס"ק י"א.

ח. מימרא דרב שם, והיינו במד"א דפסק עד שלא משך דמיו מותרים. ש"ך ס"ק י"ב.

ט. או לכלי עכו"ם שיש בו טופח ע"מ להטפיה. ש"ך ס"ק י"ג.

י. ולדעת הרמ"א בסי' קכ"ד סעיף י"ז אינו נאסר בנידנוד בלא הגבהה. ש"ך ס"ק י"ד. ומ"מ יש לתמוה למה כתב כאן מר"ן השו"ע דדמיו אסורין הרי קימ"ל בסי' קכ"ו

בקרקע או באויר בידו של הגוי שאז ע"כ מתנדנד, צריך קודם ליקח הדמים ואח"כ ימדוד היין.

הגה: מ"מ אם מדד לתוך כלי העכו"ם שיש בו מקום שהיין מתעכב בו ואינו נאסר היין אלא מכח תערובת מעט היין שהיה בכלי העכו"ם בדיעבד כולו מותר ^ב בהנאה חוץ מדמי מעט היין שהיה בכלי העכו"ם.

הגה: ואפי' לכתחילה אינו אסור ^ל אלא כשהיה מעט היין בכלי הגוי בפי הכלי דנאסר היין של ישראל מיד ע"י התערובת אבל אם היה מעט היין של הגוי בתחתית הכלי, והכלי של העכו"ם היה עומד בחצירו של העכו"ם או שתפס אותו בידו או שעומד ברשות המוכר ואמר לו הישראל המוכר יקנה לך כליך מותר שמיד שבא לאויר הכלי קנאו הגוי ולא נאסר עד שנגע ^מ בשארית היין של הגוי שבתחתית הכלי.

הגה: ה"ה אם מדד אותו העכו"ם והגביהו מתחילה ^ב לקנותו הכל מותר שהרי קנאו תחילה קודם שימדוד, אבל אם לא הגביהו ומדד דינו כשאר יין הבא מכח העכו"ם כמו שנתבאר בסי' קכ"ה.

הגה: אבל בזה"ז שאין העכו"ם מנסכים לע"ז אין אוסרין במגען רק בשתייה בכל ענין מותר בהנאה וכן מנהג הפשוט למכור יין לעכו"ם ואין מקפידין ^ס בכל הדינים הנ"ל.

דניצוק אינו אוסר אלא בשתייה וכאן האיסור רק משום ניצוק גם להנאה, וע"ש עוד מה שהקשה ותירץ.

כ. ואם יש ששים ביין כנגד השארית היין שהיה בשולי הכלי של הגוי הכל מותר אף בשתייה כמו בסי' קל"ד סעיף ב' ברמ"א. ש"ך ס"ק י"ט.

ל. היינו שמתחלה עשה במזיד כדי שיתבטל השארית המתעכבת בכלי אבל אם עשה בשוגג מותר, כ"כ הפרישה הביאו הש"ך בס"ק כ"א והשיג עליו הש"ך וכתב דבדיעבד בכל ענין מותר.

מ. משום דלא שייך כאן ניצוק חיבור דבסתם יינם לא אמרינן ניצוק חיבור רק לאסור בשתייה אבל לא בהנאה.

נ. אבל ההגבהה בשעה שמודד אינו קונה באותה הגבהה שאינה לקניה אלא למדידה, כ"כ הרשב"א. ש"ך ס"ק כ"ה.

ס. מיהו לכתחילה יש להזהר, כמ"ש הש"ך בסי' קכ"ד ס"ק ע"א, ובסי' קכ"ח ס"ק ד' דבמקום שאין הפסד גם בזה"ז אין להתיר בהנאה. ש"ך ס"ק כ"ו.

עין משפט ז.

הו"מ סימן קצד סעיף ג.

ג. י"א דאפי' כתב הגוי לראשון שטר קודם שיחזיק בו האחר לא קנה הראשון כיון שנסתלק הגוי עם קבלת המעות הרי כתיבתו של השטר ע"י הגוי כע"י אחר, אלא צריך שהגוי יכתוב השטר קודם קבלת המעות.

הגה: כל זה לא מיירי אלא בקרקע אבל במטלטלין^ע קנה הישראל בנתינת מעות.

דף עא:

עין משפט א.ב.

יו"ד סימן קלב סעיף ב.

עיין לעיל דף עא. עין משפט ו.

עין משפט ג.

הו"מ סימן ר סעיף ג.

ג. כליו של אדם קונים לו בכל מקום שיש לו רשות להניחם שם^פ, ומשנכנסו המטלטלין בתוך הכלי אין אחד מהם יכול לחזור בו והרי זה כמי שהגביהן או כהונחן בתוך ביתו. וע"כ אין כליו של אדם קונים לו ברשות הרבים^ז, ולא ברשות המוכר אלא א"כ אמר לו המקנה "לך

ע. לדעת הסמ"ע בס"ק א' ישראל קונה מהגוי מטלטלין בכסף בלא משיכה, וגוי מישראל הוא במחלוקת הפוסקים. והש"ך תמה עליו שביור"ד בסי' ש"כ סעיף ו' מבואר דבין ישראל מגוי ובין גוי מישראל היא במחלוקת רש"י בבכורות ג' ע"ב ד"ה קנין ור"ת בע"ז בדף ע"א ע"א בתוס' ד"ה רב, וע"כ משיכה ודאי דבעינן לדעת הרבה פוסקים ובא למעט במטלטלין שלא צריך שטר. והיום שנהגו הגוים לקנות בכסף לא גרע מסיטומתא דסי' ר"א דקני וצדקו דברי הרמ"א שמטלטלין נקנו במעות בלבד. ועיין בנתיבות בחידושים ס"ק י"ג ומש"כ.

פ. ממימרא דרב ושמואל ב"ב פ"ד. ובכל מקום שיש לו רשות להניחם שם היינו בסימטא או בחצר שהוא של שניהם. סמ"ע ס"ק ז'. ובביאורים ס"ק ו' כתב דאפי' אם הכלי עומד ברשות שאינה משתמרת מיקרי חצר המשתמרת, וע"כ במקום שאין החצר משתמרת כגון בקטן וכיוצא והכלי בחצר קנה. נתיבות ס"ק ט'.

צ. זוהי שיטת הרי"ף והרמב"ם בפ"ד ממכירה הלכה א'-ב' דסבירא להם דבין כליו של לוקח ברשות מוכר ובין כליו של מוכר ברשות הלוקח הוא בעיא דאיפשטא דלא קנה. ב"ב פ"ה ע"ב. ודלא כשיטת הרא"ש והטור דס"ל דבשניהם בעיא דלא איפשטא אם הכלי בטל לגבי הרשות או לא. ועיין בב"ש באבהע"ז סי' קל"ט ס"ק י"ד שהמחבר כתב שם דהוי ספיקא.

וקנה בכלי זה"ק.

הגה: וי"א דאם הכלי אינו ברשות הלוקח אלא מונה בסימטא וכיוצא בזה אין כליו קונים אלא א"כ מדד^י או יאמר לו זיל וקני.

עין משפט ד. יו"ד סימן קלב סעיף ב
עין לעיל דף עא. עין משפט ו.

עין משפט ה. יו"ד סימן קמו סעיף ג

ג. הקונה שברי כלי מתכות מן העכו"ם ומצא בהם אלילים אם כבר נתן מעות ולא משך יחזירם לעכו"ם^ש, וכן אם משך ולא נתן מעות אע"פ שמשיכה בעכו"ם קונה המקח טעות^ח הוא ויחזירם לעכו"ם. אבל אם נתן מעות וגם משך^א לא יחזירם לעכו"ם אלא יוליכם לים המלח.

עין משפט ו. יו"ד סימן קלב סעיף ב
עין לעיל דף עא. עין משפט ו.

ק. וה"ה בנתן לו רשות להניח הכלי שם דקנה. ש"ך ס"ק ז'. ובביאורים בס"ק ח' כתב שנראה עיקר כשיטת הרמ"ה עד שיאמר לו זיל וקני דוקא.
ובספר פעמוני זהב העלה במי שקנה קמח מחבירו והמוכר נתנו בשק הלוקח, והלוקח סייע לו ואח"כ הלוקח חזר בו כי היה השק ברשות המוכר וכתב הרב לחייבו במי שפרע דלא גרע מרשם כדי שיהיה לו סימן ידוע שהוא שלו וכמש"כ בסי' ר"ד סעיף ו' ע"ש.
ר. עיין בתוס' ב"ב פ"ה ע"א ד"ה כל והרא"ש שם. ופירוש מצד המוכר ונתן לתוך כליו של הקונה העומד בסימטא, ואם מצד הלוקח מתבאר בסעיף ז' ברמ"א די"א דאפי' בלא כלי קנה שהמדידה הוי כמו משיכה. סמ"ע ס"ק ח'. ובביאורים ס"ק ז' כתב דבדבר שאין צריך מדידה או שהמדידה ידועה קנה בכלי אפי' בלי מדידה.
ש. מברייתא שם בדף ע"א. ולא אמרינן כמחזי שמוכר הע"ז שהכל יודעין שלא נקנו לו כיון שלא משך. כ"כ הש"ך ס"ק ב'.
ת. אע"פ שפסק הדמים דבכה"ג קונה במשיכה כדלעיל בסי' קל"ב ובסי' קל"ח מ"מ משיכה בטעות היא שלא ידע שהיה בהן אליל. ש"ך ס"ק ג'.
א. ה"ה משך תחילה ואח"כ נתן מעות ואע"ג דהוי כמקח טעות דלא ידע שיש בהם אלילים מ"מ כשיחזירם לעכו"ם מחזי כמוכר לו אליל ע"כ יוליכם לים המלח. ש"ך ס"ק ד'.